

Zarządzenie Nr 166/2026
Burmistrza Miasta Czeladź
z dnia 22 kwietnia 2026 r.

w sprawie wprowadzenia Procedury ewakuacji osób ze szczególnymi potrzebami
w Urzędzie Miasta Czeladź

Na podstawie art. 33 ust. 1 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (tekst jednolity Dz. U. z 2025 poz. 1153 z późn.zm.) oraz ustawy z dnia 19 lipca 2019 r. o zapewnianiu dostępności osobom ze szczególnymi potrzebami (tekst jednolity Dz. U. z 2024 r. poz. 1411 z późn. zm.) w związku z § 6 ust. 1 pkt. 5 rozporządzenia Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji z dnia 7 czerwca 2010 r. w sprawie ochrony przeciwpożarowej budynków, innych obiektów budowlanych i terenów (tekst jednolity Dz. U. 2023 poz. 822 z późn. zm.), mając na uwadze konieczność zapewnienia bezpieczeństwa wszystkim osobom przebywającym w budynku Urzędu Miasta Czeladź

zarządza się, co następuje:

- § 1. Wprowadza się Procedurę ewakuacji osób ze szczególnymi potrzebami w Urzędzie Miasta Czeladź stanowiącą załącznik do niniejszego zarządzenia.
- § 2. Zobowiązuje się wszystkich pracowników Urzędu Miasta Czeladź do zapoznania się z treścią procedury oraz stosowania jej zapisów w sytuacjach wymagających ewakuacji.
- § 3. Wykonanie zarządzenia powierza się Sekretarzowi Miasta Czeladź
- § 4. Zarządzenie wchodzi w życie z dniem podpisania.

z up. BURMISTRZA
Zastępca Burmistrza ds. Komunalnych
mgr inż. Małgorzata Skiba

Spis treści

I. Wstęp	1
II. Sposób postępowania pracowników w przypadku zdarzenia wymagającego ewakuacji osób ze szczególnymi potrzebami.	2
III. Sposoby postępowania wobec osób ze szczególnymi potrzebami podczas prowadzenia ewakuacji.....	4
1. Ewakuacja osób z dysfunkcjami wzroku.....	4
2. Ewakuacja osób z dysfunkcjami narządu słuchu.....	6
3. Ewakuacja osób niepełnosprawnych ruchowo oraz z dysfunkcjami narządu wzroku:	8
4. Ewakuacja osób z niepełnosprawnością intelektualną.....	10
IV. Panika osób niepełnosprawnych i sposoby jej przeciwdziałania	11

Procedura ewakuacji osób ze szczególnymi potrzebami w Urzędzie Miasta Czeladź

I. Wstęp

Za bezpieczeństwo na terenie budynku Urzędu Miasta Czeladź odpowiedzialny jest Burmistrz Miasta Czeladź.

Celem niniejszej procedury jest określenie zasad postępowania w przypadku konieczności ewakuacji interesantów w tym osób ze szczególnymi potrzebami, które mogą czasowo przebywać i korzystać z budynku Urzędu Miasta Czeladź.

Ustalenia niniejszej instrukcji mają zastosowanie w przypadku wystąpienia pożaru lub innego miejscowego zagrożenia, w wyniku którego nastąpi konieczności ewakuowania interesantów, w tym osób ze szczególnymi potrzebami.

Zagrożenia to pożar, zamach terrorystyczny, zagrożenie katastrofą budowlaną, zagrożenie skażenia środkiem biologiczno-chemicznym.

Osoba ze szczególnymi potrzebami to osoba, która ze względu na swoje cechy zewnętrzne lub wewnętrzne, albo ze względu na okoliczności, w których się znajduje, musi podjąć dodatkowe działania lub zastosować dodatkowe środki w celu przezwyciężenia bariery, aby uczestniczyć w różnych sferach życia na zasadzie równości z innymi osobami.

II. Sposób postępowania pracowników w przypadku zdarzenia wymagającego ewakuacji osób ze szczególnymi potrzebami.

Każdy pracownik urzędu, który zauważy pożar lub inne zagrożenia zobowiązany jest: powiadomić Dyżurnego Służby Stałego Dyżuru i zaalarmować wszystkie osoby znajdujące się w sąsiedztwie.

W przypadku podjęcia decyzji przez Burmistrza Miasta Czeladź lub jego zastępców o przeprowadzeniu ewakuacji jej ogłoszenie odbywa się telefonicznie, syreną alarmową oraz głosem.

Za bezpieczne wyprowadzenie z budynku osoby z niepełnosprawnościami odpowiada pracownik obsługujący, będący w bezpośrednim kontakcie z tą osobą oraz pracownicy znajdujący się w najbliższym otoczeniu.

Do celów ewakuacji ludzi służą korytarze – poziome drogi ewakuacji i klatka schodowe – pionowe drogi ewakuacyjne, z której istnieje możliwość bezpośredniego wyjścia na zewnątrz.

Oznaczone są one odpowiednimi tabliczkami informacyjnymi, wskazującymi kierunek ewakuacji.

W pierwszej kolejności należy ewakuować osoby z tej części obiektu, w której powstał pożar lub źródło innego zagrożenia oraz te które znajdują się na drodze rozprzestrzeniania się ognia. W pierwszej kolejności powinny być ewakuowane osoby o ograniczonych z różnych względów zdolności poruszania się, a następnie osoby, które mogą poruszać się o własnych siłach.

Osoby niepełnosprawne ruchowo oraz z dysfunkcjami wzroku należy ewakuować przenosząc je na krzesłach ewakuacyjnych, które znajdują się na II i IV poziomie budynku Urzędu, po prawej stronie szybu windy.

Jeżeli zadymienie lub wysokie promieniowanie cieplne uniemożliwi przemieszczanie się ciągami komunikacyjnymi (korytarze, klatka schodowa) należy wybrać pomieszczenie do ukrycia się i bezpiecznego poczekania na pomoc straży pożarnej. Pomieszczenie powinno być oddalone od źródła ognia i dymu. Należy powiadomić Dyżurnego Służby Stałego Dyżuru, że w pomieszczeniu są osoby, które oczekują na pomoc.

Wybierając pomieszczenia, które mają służyć ukryciu się należy mieć na uwadze otoczenie budynku, które umożliwi służbom ratowniczym podjechanie pod okna budynku pojazdami ratowniczymi wyposażonymi w wysokościowy sprzęt ratowniczy i ewakuację wszystkich osób zgromadzonych w tych pomieszczeniach.

III. Sposoby postępowania wobec osób ze szczególnymi potrzebami podczas prowadzenia ewakuacji.

1. Ewakuacja osób z dysfunkcjami wzroku

1.1. Przekaż osobie ewakuowanej informację o zagrożeniu.

Jeżeli podczas ewakuacji, w budynku urzędu znajduje się osoba niewidoma podejdź do niej i spokojnie powiedz kim jesteś i co się dzieje np.: jest alarm pożarowy, trzeba opuścić budynek, pomogę w dojściu do wyjścia.

Poinformuj osobę niewidomą co zamierzasz zrobić np.,: chcę zaprowadzić Panią/Pana w bezpieczne miejsce. Pójdziemy korytarzem prosto, a następnie w prawo i schodami w dół do wyjścia.

1.2. Pomóż osobie niewidomej w ewakuacji w bezpieczne miejsce.

Podaj jej swoje ramię. Osoba niewidoma chwyci Cię powyżej łokcia, co pozwoli jej wyczuwać twoje ruchy i naturalnie dostosować się do twojego tempa. Idź pół kroku przed osobą niewidomą.

Pamiętaj, aby obserwować nie tylko drogę przed sobą i osobą niewidomą, ale także przestrzeń wokół was. Chodzi o to, aby nie zahaczyć o elementy wiszące, stojące, wystające.

Kiedy traficie na wąskie przejście, np. w drzwiach, uprzedź o tym osobę niewidomą – powiedz o tym i cofnij lekko łokieć. To sygnał, że powinna ustawić się za tobą, abyście mogli przejść jeden za drugim

Jeżeli musicie przejść przez drzwi, osoba niewidoma powinna znaleźć się po stronie zawiasów. Poinformuj o tym odpowiednio wcześniej i o konieczności zmiany trzymanego ramienia. Ty otwierasz drzwi, a osoba niewidoma, zabezpieczając swoją twarz wolną ręką, złapie skrzydło, a następnie sama je zamknie.

Jeżeli chcesz ostrzec osobę niewidomą nie krzycz „uważaj!”, ale użyj konkretnych słów określających co należy zrobić np.: stój, pochyl głowę.

Jeżeli osobie niewidomej towarzyszy pies przewodnik nie rozdzielaj ich. Pies pomaga w orientacji i daje poczucie bezpieczeństwa.

W sytuacji bezpośredniego zagrożenia życia osoby z dysfunkcjami narządu wzroku ewakuuje się przenosząc je na krzesłach ewakuacyjnych lub na rękach za pomocą odpowiedniego chwytu. Sposoby te zostały opisane w punkcie 3.

1.3. Podczas ewakuacji osób z niepełnosprawnością wzrokową należy pamiętać o:

- braku możliwości zobaczenia bezpośredniego zagrożenia w postaci dymu, płomieni,

- braku możliwości odbioru otoczenia,
- braku możliwości zobaczenia świetlnych oznaczeń alarmowych,
- braku możliwości samodzielnej reakcji na zagrożenie, którego nie słychać,
- braku możliwości poruszania się z użyciem dotyku,
- dezorientacji, panice, stresie i niemożność działania z uwagi na tempo zmian zachodzących w otoczeniu,
- braku reakcji ochronnych na zagrożenia niesłyszalne i bezwonne,
- braku reakcji na napisy i znaki ostrzegawcze,
- brak możliwości poruszania się bez asysty w nieznanym otoczeniu, bądź otoczeniu zmienionym,
- chęci osoby niewidomej, podążania trasą dobrze sobie znaną, bez względu na jej dostępność czy bezpieczeństwo.
- zachowaniu spokoju i formułowaniu jasnych komunikatów

2. Ewakuacja osób z dysfunkcjami narządu słuchu.

2.1. Przekaż informację o zagrożeniu.

Podczas ewakuacji osoby głuche i niedosłyszające mogą potrzebować pomocy w otrzymaniu i zrozumieniu informacji o zagrożeniu. Komunikaty przekazywane jedynie za pomocą sygnałów dźwiękowych są mało skuteczne lub nieskuteczne.

Zanim zaczniesz mówić do osoby niesłyszącej lub niedosłyszącej, upewnij się że ta osoba patrzy na Ciebie. W celu zwrócenia na siebie uwagi możesz zamachać ręką lub dotknąć jej ramienia. Mów z twarzą zwróconą w kierunku rozmówcy. Używaj prostych zdań.

Jeśli porozumiewanie się za pomocą słów okaże się nieskuteczne wskaż gestem, że trzeba opuścić budynek. Używaj prostych gestów i mimiki.

Jeśli to możliwe, napisz krótką informację na kartce lub otwórz aplikację notatka na telefonie i wpisz prosty komunikat: POŻAR – EWAKUACJA TERAZ , IDŹ ZA MNĄ DO WYJŚCIA.

2.2. Wskaż drogę ewakuacji.

Pokaż kierunek ręką i zaprowadź osobę do wyjścia. Po dotarciu w bezpieczne miejsce wskaż gdzie należy czekać. Upewnij się, że osoba wie, co się dzieje dalej.

2.3. Podczas ewakuacji osób z dysfunkcjami narządu słuchu pamiętaj, że:

- osób tych nie poinformujemy o zagrożeniu poprzez sygnał alarmowy czy wołania, skuteczne mogą okazać się sygnalizatory optyczne,
- komunikacja z osobą ewakuującą jest utrudniona,
- w pomieszczeniu zadymionym i zaciemnionym kontakt będzie bardzo utrudniony.

3. Ewakuacja osób niepełnosprawnych ruchowo oraz z dysfunkcjami narządu wzroku:

Jeśli na drodze ewakuacji nie ma schodów wskaż osobie na wózku drogę ewakuacji i doprowadź do wyjścia. Jeżeli wyrazi zgodę możesz jej pomóc pchając wózek.

3.1. Ewakuacja za pomocą krzeseł ewakuacyjnych.

Osoby z dysfunkcjami narządu ruchu, a także osoby z dysfunkcją narządu wzroku (w sytuacji dużego zagrożenia) ewakuuje się przenosząc je na krzesłach ewakuacyjnych. Krzesła takie znajdują się na II i IV poziomie budynku Urzędu, po prawej stronie szybu windy. Osoby przeszkolone w zakresie obsługi takich krzeseł w razie zagrożenia są zobowiązane do ewakuacji osób z niepełnosprawnościami, które wymagają użycia takich środków.

3.2. Sposoby ewakuacji osób niepełnosprawnych ruchowo bez specjalistycznego sprzętu:

- Chwył kończynowy. Pierwszy ratownik stoi od strony głowy poszkodowanego i chwyta go pod pachy. Drugi ratownik stoi tyłem do kierunku ewakuacji i chwyta poszkodowanego pod kolana. Poszkodowany jest wynoszony nogami do przodu.
- Przenoszenie na stołeczku. Dwóch ratowników splata dłonie w odpowiedni sposób, tworząc „siedzisko”. Najczęściej ratownicy chwytają się nawzajem za nadgarstki. Poszkodowany siada na tak utworzonym „stołeczku”, a rękami obejmuje ratowników za szyję lub ramiona, co zapewnia mu stabilność. Ratownicy są ustawieni lekko do siebie i ukośnie

do kierunku ewakuacji, podnoszą poszkodowanego i przenoszą go w bezpieczne miejsc

- Chwył huštawkowy - ratownicy chwytają swoje „zewnątrzne” dłonie, tworząc siedzisko, a ręce „wewnętrzne” łączą na wysokości łokci, tworząc oparcie dla pleców ewakuowanego. Chwył ten stosuje się gdy osoba ewakuowana doznała urazu rąk lub nie jest w stanie trzymać się za szyję ratownika.
- Chwył strażacki - ratujący jedną ręką chwytą przegub dłoni poszkodowanego, a drugą chwytą pod nogami równocześnie zaczepiając ją o kolano poszkodowanego i przerzucając go przez ramię. Ratownik zahacza rękę o przedramię poszkodowanego, druga ręka pozostaje wolna.
- Chwył "na barana" - ratowanego umieszcza się na plecach ratownika, aby ratownik mógł obydwoma rękami podtrzymywać jego uda. Ratowany zaś może chwycić rękami ramiona ratownika.
- Chwył "tłumokowym" - ratujący układa ewakuowanego na swoich plecach tak, aby jego ręce zwiślały swobodnie na piersi ratującego. Podczas ewakuowania ratownik jedną ręką trzyma rękę ratowanego z przodu, drugą zaś może podtrzymywać jego uda z tyłu.
- Jeśli na drodze ewakuacji nie ma schodów wskaż osobie na wózku drogę ewakuacji i doprowadź do wyjścia. Jeżeli wyrazi zgodę możesz jej pomóc pchając wózek.

4. Ewakuacja osób z niepełnosprawnością intelektualną.

4.1. Wyjaśnij osobie ewakuowanej co się dzieje.

W przypadku braku współistniejących niepełnosprawności, osoby z niepełnosprawnością intelektualną potrafią odebrać sygnały alarmowe zarówno dźwiękowe, jak i wizualne. Jednak trudnością może być zrozumienie tych sygnałów i odpowiednia reakcja.

Przedstaw się, poinformuj co się stało, ustal czy w budynku obecny jest opiekun.

4.2. Twoja pomoc przy ewakuacji.

Jeżeli osobie niepełnosprawnej intelektualnie towarzyszy opiekun to on będzie odpowiednią osobą do przeprowadzenia ewakuacji. Wesprzyj opiekuna pomagając w dotarciu w bezpieczne miejsce.

Jeżeli osoba z trudnościami poznawczymi jest sama, ty powinieneś doprowadzić ją w bezpieczne miejsce.

4.3. Zachowaj spokój, używaj krótkich komunikatów: „Idziemy tutaj”, „Wyjście jest tam”.

4.4. Podczas ewakuacji osób z niepełnosprawnością intelektualną należy zwrócić uwagę na następujące kwestie:

- kłopoty ze zrozumieniem poleceń wydawanych przez osoby kierujące ewakuacją

- strach przed obcymi,
- ukrywanie tych osób się w sytuacji zagrożenia,
- ciekawość nowej sytuacji mogąca prowadzić do chęci jej poznania i tym samym zwiększenia zagrożenia,
- agresja wobec otoczenia, osób i przedmiotów,
- tendencje do ciągłego powtarzania tych samych czynności, zwłaszcza w sytuacjach pobudzenia emocjonalnego.

IV. Panika osób niepełnosprawnych i sposoby jej przeciwdziałania

1. Panikę osób niepełnosprawnych wywołują następujące czynniki:

1.1. gwałtowny, dynamiczny, ale dający się zaobserwować wzrokowo rozwój zdarzenia, powodujący zbliżenie się strefy zagrożenia (np. rozwój pożaru do wielkości przekraczającej wzrost człowieka i zbliżająca się strefa spalania, obniżenie się strefy zadymienia do wysokości oczu),

1.2. nacisk tłumu, w szczególności dotyczy osób niewidzących oraz niedowidzących,

1.3. brak oświetlenia, w szczególności dotyczy osób niepełnosprawnych ruchowo oraz niedosłyszących,

1.4. krzyki i wrzaski o charakterze panicznym osób z tłumu,

1.5. nagły, głośny alarm pożarowy lub określający inne zagrożenie, przy jednoczesnym pojawieniu się symptomów zagrożenia (dym, temperatura, płomienie, trzaski, krzyki itp.).

2. Na rozwój paniki mają wpływ następujące zjawiska:
 - 2.1. szerzenie się przerażenia w grupie i objawów strachu u innych,
 - 2.2. rozwój strachu spowodowany niebezpieczeństwem niemożliwym do opanowania,
 - 2.3. pojawienie się jednostkowych zachowań o charakterze panicznym np. paniczny wrzask, paniczna ucieczka, paniczne przepychanie się do wyjścia,

3. Przeciwdziałanie panice:
 - 3.1. przeciwdziałać panice mogą ludzie obdarzeni autorytetem formalnym, wynikającym z tytułu pełnionej funkcji czy zajmowanego stanowiska lub autorytetem nieformalnym wynikającym z typu osobowości. Mowa tu o osobach odważnych, konsekwentnych, charyzmatycznych,
 - 3.2. należy pamiętać, że przy ewakuacji osób niepełnosprawnych ogromną rolę odgrywają asystenci osób niepełnosprawnych. To oni swoją postawą, głosem, empatią, niewyolbrzymianiem istniejącego zagrożenia ułatwią ewakuację. Osoba niepełnosprawna poczuje się wówczas bezpieczna i uzyska pewność, że nie zostanie z zagrożeniem sama,
 - 3.3. w sytuacji zagrożenia najlepszym środkiem przeciwdziałania będzie szybkie dotarcie asystenta osoby niepełnosprawnej do zagrożonej osoby i pozostanie przy niej do czasu zorganizowania akcji ratowniczej przez jednostki straży pożarnej,

3.4. sam fakt przybycia kogoś z zewnątrz wytwarza u ratowanych przekonanie, że jednak zagrożenie nie jest tak wielkie i istnieją drogi ratunku, gdyż w przeciwnym razie nikt by tu nie mógł dotrzeć.